

İSTANBUL BOĞAZI VE ÇEVRESİNDE ÜRDOVISIEN-SİMRİEN SİMİŞİ

Doç. Dr. CAZİBE SAYAR *İstanbul TeĖmih Üniversitesi, Maden Fakültesi,
Maçka-İstanbul*

İstanbul Boğazı ve çevresinde ordovisien çökelleri Arkoz Serisi adı verilen ve kalınlığı bin metreyi aşan, genellikle kaba klastik tortulardan oluşmuştur. Bunlar özellikle boğazın doğu kesiminde Kocaeli yarımadasında geniş alan kaplamakta ve İstanbul bölgesinin en yaşlı formasyonlarını oluşturmaktadır. Başlıca arkoz konglomerası, arkoz gresi sutaşı, arkoz şisti gibi kaya birimlerinden oluşan ordovisien serileri genellikle mor renkleriyle dikkat çeker. Konglomera ve kumtaşı seviyeleri yanal ve dikey geçişler gösterir, bu seriler içinde henüz belirli bir fosil zonu bulunamamıştır.

Boğazın doğu yakasında Çengelköy yakınında arkozların ve ince bir kuvarsit tabakasının üzerinde bulunan laminalı şistlerle aratabakalı olan şamozit içinden Orta Ordovisien yaşını gösteren bir **Conularid** Zonu bulunmuştur (Sayar, C, 1955-1970); aynı bölgede bu seviyenin üzerindeki tabakalarda Üst Ordovisien'e ait bir Chitiazoa cinsi **Conochitina** sp. tayin edilmiştir (Taugaurdeau, P. . Abdüsselamoğlu, Ş., 1962). Burada laminalı şeylleri konkordan olarak örten grovaklar herhalde Dandoverien yaşında olmalıdır.

Çengelköy'ün yaklaşık 40 km güneydoğusunda Arkoz Serisi ve yoğun kuvarsit (Alt kuvarsit) ler üzerinde bulunan grovaplarda Alt Landoverien yaşını gösteren brachiopod topluluğu içinden Eoplectodonta duplicata-Cryptothyrella (HLadella) Zonu ile başlıca Halysites ve bazı mercanlar tanınmıştır. Burada Alt Landoverien (Rhuddanien A₁ - A₂) yaşım gösteren grovaplann aşağı seviyeleri litoloji ve fosil topluluğu bakımından bir ayrıcalık gösterir, daha ince elemanlı ve yoğun olup grimsi yeşil renktedir. Alt grovaplaklar içerisinde Brachiopodlardan başlıca:

Skenidioides aff. asteroidea (Reed), Toxorthis sp.
Besserella aff. llandoveriana (Williams)
Hirnantia cf. sagittifera (McCoy)
Leangella scissa (Davidson).

Graptolitlerden Diplograptidae familyasından Climaegraptus aff. uormalis (Lapworth); Giossograptus sp.; Lasiograptus sp. ve diğer diplograptid'lerle beraber bazı bryozoa, mercan ve ostracod'lara rastlanmıştır.

İstanbul çevresi Alt Paleozoik Serilen içinde kavkılı fasiyeste ilk defa rastlanan bu Brachiopod-Graptolit Zonu kapsadığı fosil topluluğu itibariyle Üst 'Ordovisien - Erken Landoverien yaşını göstermektedir. Bölgede tipik Asgilien fonası bulununcaya kadar Alt Grovaplakları veya Grovaplakların aşağı seviyelerini Ordovisien - Silürien sınırı olarak kabul etmek mümkündür.

/